

RIKTLINJER MOTVERKANDE MUTA, BESTICKNING, JÄV SAMT ANDRA OEGENTLIGHETER

FÖR ANSTÄLLDA OCH FÖRTROENDEVALDA I GRUMS KOMMUN OCH KOMMUNALA BOLAG

ALLMÄNT

För Grums kommun och dess bolag är transparens, rättsäkerhet och effektivitet grundläggande värden. Det är viktigt att kommunens anställda och förtroendevalda inte missbrukar sin ställning och att integriteten inte behöver ifrågasättas. Dessa riktlinjer har utformats utifrån detta förhållningssätt. Korruption får inte förekomma.

Som medarbetare eller förtroendevald kan du bli utsatt för påverkan av olika slag och det är viktigt att veta var gränsen går mellan en tillbörlig och en otillbörlig förmån samt var gränserna går när det gäller jäv och andra oegentligheter.

Observera att dessa riktlinjer gäller för inköp/upphandling men även för försäljning och andra situationer där muta, jäv eller andra oegentligheter kan uppstå.

SYFTE

Grums kommun vill med dessa riktlinjer tydliggöra gränsdragningen mellan tillbörlig och otillbörlig förmån, jäv samt andra oegentligheter för medarbetare samt förtroendevalda i Grums kommun och de kommunala bolagen.

Riktlinjerna ska vara ett stöd för alla anställda och förtroendevalda. De ska också tydliggöra för leverantörer och andra intressenter vad som gäller i Grums kommun vilket även syftar till att minska risken för att felaktigheter ska begås.

MUTA OCH BESTICKNING

Alla anställda, alla förtroendevalda och kommunala bolag omfattas av lagreglerna om muta och bestickning. Lagreglerna gäller både offentlig och privat verksamhet, kraven är dock betydligt högre på anställda och förtroendevalda inom offentlig verksamhet och korruptionsbrotten i offentlig verksamhet faller under allmänt åtal. Allmän åklagare har därför rätt och skyldighet att väcka åtal för sådant brott.

Korruptionsbrotten bestickning och muta regleras i 17 kap 7 § respektive 20 kap 2 § brottsbalken.

Bestickning föreligger om någon lämnar, utlovar eller erbjuder en muta eller annan otillbörlig belöning till en arbets- eller uppdragstagare för dennes tjänsteutövning

Mutbrott begås när en arbetstagare i privat eller offentlig tjänst tar emot, låter sig utlova eller begär en muta eller otillbörlig förmån för sig själv eller annan för sin tjänsteutövning.

En muta kan t.ex. bestå av pengar, varor och tjänster, besök på restaurang, sportevenemang, resor, kurser och konferenser.

Ibland kan även en gåva utan ekonomiskt värde för givaren framstå som så attraktiv för mottagaren att den kan tänkas påverka dennes tjänsteutövning.

Du som är anställd eller förtroendevald inom Grums kommun och dess bolag har ett personligt ansvar att agera på ett sådant sätt att allmänheten och media inte får anledning att misstänka att du i din tjänsteutövning eller i ditt uppdrag låter dig påverkas av otillbörliga förmåner.

Frågor som du alltid bör ställa dig om du erbjuds något av en utomstående part är:

- Är detta en förmån?
- Varför erbjuds den mig?
- Finns det en koppling mellan förmånen och min tjänsteutövning?

Om förmånen betingar ett visst värde för dig som mottagare och den är kopplad till din tjänsteutövning eller uppdraget, och du tackar ja har du gjort dig skyldig till mutbrott.

Om du i ditt arbete eller i ditt uppdrag upplever eller misstänker att du blir utsatt för försök till bestickning ska du genast meddela detta till din blockchef alternativt kommunstyrelsens ordförande. Du ska också tacka nej till sådan förmån, med hänvisning till dessa riktlinjer.

Om du har frågor om vad som är en otillbörlig förmån eller gåva i samband med upphandling kan du även kontakta upphandlaren.

GRÄNSEN MELLAN TILLBÖRLIG OCH OTILLBÖRLIG FÖRMÅN

Gränsen mellan en tillbörlig och en otillbörlig förmån kan variera beroende på situation och mellan olika verksamhetsområden. Kom ihåg att det är viktigt att ditt beteende inte på något sätt kan uppfattas eller tolkas som korrupt.

Några typiska situationer där du noga bör tänka dig för är erbjudande om gåvor, rabatter, provisioner, måltider annat än enstaka bricklunch, konferenser, resor,

fritidserbudanden, tjänster eller krediter. Även vid erbjudanden om mer dolda förmåner som exempelvis inköp till "självkostnadspris" ska stor försiktighet iakttas.

Den personal som är involverad eller kommer i kontakt med upphandlingar inom kommunen ska vara restriktiv till att delta i arrangemang som en tänkbar leverantör genomför i syfte att marknadsföra produkter och tjänster. Detta gäller framför allt kringarrangemang som inte är en försumbar del av arrangemanget. Resor eller andra arrangemang som inte syftar till att ge information om redan upphandlad vara/material eller tjänst och som bekostas av en tänkbar leverantör får inte förekomma. Inte heller evenemang där en övervägande del av innehållet kan betraktas som nöjen.

Observera att under själva upphandlingsprocessen är det extra känsligt .

Bästa sättet att undvika svårigheter med gränsdragning är att helt undvika att ta emot gåvor och förmåner samt om en mindre gåva tas emot, låta den tillfalla hela verksamheten och inte behålla den personligen.

JÄV

Observera att jäv kan gälla för samtliga typer av handläggning av ärenden, exempelvis inköp/upphandling, försäljning och myndighetsutövning.

Regler om jäv följer lagstiftningen och handlar om när du anses ha ett sådant intresse i ett ärende att din opartiskhet kan ifrågasättas. Om du är jävig får du inte delta i handläggningen av ärendet.

Om någon som är jävig deltar i handläggningen kan beslutet överklagas på grund av jävet.

Det finns en skyldighet enligt lag att självmant anmäla jäv. Om du känner till någon omständighet som kan antas utgöra jäv ska du meddela detta.

Det kan ibland förekomma situationer som är svåra att bedöma ur jävssynpunkt. I sådana fall ska du iakttä försiktighet och som förtroendevald eller anställd avstå från att delta i hanteringen av ärendet. Känner du tveksamhet om det är aktuellt med jäv ska du, med redovisning för samtliga omständigheter, diskutera frågan med sektorchef, kommunchef eller kommunstyrelsens ordförande. För bolaget gäller VD, kommunchef eller kommunstyrelsens ordförande och för förtroendevalda gäller kommunstyrelsens ordförande.

Kom ihåg att det är viktigt att ditt beteende inte på något sätt kan uppfattas eller tolkas som korrupt.

När föreligger jäv?

För förtroendevalda och anställda föreligger jäv i följande situationer:

- Om saken angår dig själva eller någon närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för dig själv eller någon närstående

- Om du är förvaltare eller god man för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång.
- Om ärendet rör tillsyn över sådan kommunal verksamhet som du själv är knuten till
- Om du fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon i saken
- Om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för din opartiskhet i ärendet

Observera att jävsbedömningen kan komma att tillämpas även när köp eller försäljning sker via ett annat bolag. Om köp eller försäljning sker via ett annat bolag finns stor risk att detta bedöms som ett så kallat "upplägg" och kommunen och dess bolag jämställer upplägg med direkt jävsituation.

För ledamöter i kommunfullmäktige gäller endast den första punkten vid behandling av ärenden i kommunfullmäktige.

Om du vet om en jävssituation eller känner tveksamhet om det är en jävssituation ska du kontakta din sektorchef, kommunchef eller kommunstyrelsens ordförande. För bolaget gäller VD, kommunchef eller kommunstyrelsens ordförande och för politiker kommunstyrelsens ordförande.

Gränsdragen för när ett agerande kan ses som jäv kan variera beroende på situation. Kom ihåg att det är viktigt att ditt beteende inte på något sätt kan uppfattas eller tolkas som korrupt.

RUTINER

Dessa riktlinjer ingår som en del i introduktionen för nyanställda. Den nyanställda signerar att denne tagit del av riktlinjerna. Riktlinjerna ingår också som en del i beställarutbildningar.

Om du i ditt arbete eller i ditt uppdrag upplever eller misstänker att du blir utsatt för försök till bestickning ska du genast meddela detta till din sektorchef, kommunchef eller kommunstyrelsens ordförande. För bolaget gäller VD, kommunchef eller kommunstyrelsens ordförande. För förtroendevalda gäller kommunstyrelsens ordförande. Du ska också tacka nej till sådan förmån, med hänvisning till dessa riktlinjer. Ovanstående gäller även om jäv föreligger eller om du misstänker att jäv föreligger.

Om korruptionsbrott upptäckts eller misstänks i ska första skedet blockchef, som har ansvar för fortsatt hantering av ärendet, informeras.

FÖRTYDLIGANDE EXEMPEL

Nedan ges exempel på situationer där erbjudandet av en förmån från en extern part bör hanteras med extra stor försiktighet.

MÅLTIDER

I relationen till en leverantör bör du tacka nej till att bli bjuden på alla typer av måltider av en utomstående om inte måltiden har ett naturligt samband med uppdraget.

Måltider i samband med uppdraget kan vara en normal arbetsmåltid. Måltiden får med andra ord inte vara alltför påkostad.

Det är inte tillåtet att låta sig bjudas i samband med en upphandling av vara eller tjänst oavsett vilken roll du har i upphandlingsprocessen.

Detta gäller från att processen påbörjats till och med att upphandlingen har avslutats.

Att bli bjuden på alkohol till måltiden är alltid en otillbörlig förmån.

Kundträffar

Om ett utomstående företag som kommunen handlar av bjuder på någon form av förtäring i samband med en kundträff är det normalt tillåtet att delta om huvudsyftet med träffen är att utbyta information.

Även i samband med kundträffar är alkohol till måltiden en otillbörlig förmån.

STUDIERESOR, KURSER OCH SEMINARIER

Resor som har ett naturligt samband med tjänsteutövningen/förtroendeuppdraget är det oftast tillåtet att delta i, om de omfattar en dag. Om resan inkluderar övernattnings ska kommunen själv stå för kostnaden. Man bör alltid diskutera längre studieresor med sin blockchef.

GÅVOR

I princip ska du aldrig ta emot gåvor från utomstående. Särskild restriktivitet gäller för den som utövar myndighetsutövning. Tillbörlig förmån kan vara mindre varuprover, enklare prydnadsföremål och minnesgåvor.

Enklare uppvaktningar i samband med sjukdom, högtidsdagar, helger såsom jul och olika former av avslutning kan accepteras. Ett exempel på avslutning kan vara skolavslutning eller julavslutning.

GÅVOR INOM KOMMUNENS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD SAMT SOCIALTJÄNST

Du får aldrig ta emot gåvor av en vårdtagare eller brukare om det kan ge upphov till misstanke om särbehandling av vårdtagaren. Penninggåvor ska aldrig accepteras även om det skulle röra sig om små belopp. Även när det gäller andra slags gåvor bör stor försiktighet iakttas och för gåvor med ett realiserbart värde såsom smycken, konstverk etc. så gäller samma förhållningssätt som för penninggåvor

Gåvor utan realiserbart ekonomiskt värde

En vårdtagare vill ibland visa sin tacksamhet genom att bjuda på en tårta, choklad, köpa blommor etc. Sådana gåvor bör kunna accepteras utan att det ska anses vara otillbörligt. Däremot är det olämpligt att ta emot flera gåvor från en och samma vårdtagare även om värdet av gåvorna är ringa.

Det mest lämpliga sättet att ta emot gåvor som inte anses vara otillbörliga är att överlåta dem till arbetsgruppen, om det är möjligt.

Testamentariskt förordnande

Vårdpersonal eller annan personal får inte ta emot ett testamentariskt förordnande från en vårdtagare. Inte heller får personalen påverka en vårdtagare att upprätta ett testamente till förmån för någon annan.

ERBJUDANDEN PÅ FRITIDEN

Erbjudande av affärskontakter om att fritt eller till subventionerat pris delta i olika evenemang på fritiden ska du alltid tacka nej till. Det kan handla om att låna en sommarstuga/segelbåt eller om aktiviteter som t.ex. golftävlingar eller matchbiljetter. Att erbjudandet gäller under semester eller fritid hindrar inte att det kan betraktas som muta.

Ovanstående gäller även om man lär känna en affärskontakt så väl att det blivit fråga om vänskap. Kravet är alltid detsamma, nämligen att vi ska uppträda sakligt och opartiskt.

Observera också att du inte behöver bli påverkad av ett erbjudande för att det ska kunna bli mutbrott. Det räcker att man objektivt sett skulle kunna tänkas bli påverkad av förmånen.

TJÄNSTER

En muta kan bestå i sidoleveranser av varor och tjänster från leverantör t.ex. att få en tjänst utförd, som till exempel ombyggnad av hus, vägarbeten eller liknande. Det är särskilt viktigt att vara uppmärksam mot bestickningar från leverantörer när du som privatperson begär in offerter från företag som du samtidigt har en relation till i din tjänsteutövning.

RABATTER, KONTANTER OCH LÅN

Anställda eller förtroendevalda får inte ta emot rabatter, följerbudanden eller lån som kan kopplas till den anställdes tjänsteutövning eller den förtroendevaldes uppdrag.

Rabatter som inte erbjuds alla anställda i kommunen eller som inte är normala marknadsföringsåtgärder ska du tacka nej till.

Detsamma gäller naturligtvis erbjudanden om pengar och lång då accepterande av dessa erbjudanden faller inom mutbrott.

FÖRSÄLJNING

När det gäller försäljning är det viktigt att tänka på att all försäljningen ska ske till marknadsmässiga priser och bästa möjliga konkurrens ska alltid eftersträvas.

Om varor säljs till för lågt pris utan att konkurrens tillvaratagits i tillräcklig omfattning kan det innebära att man bryter mot kommunallagen. Dessutom kan det även vara olagligt enligt brottsbalken på grund av trolöshet mot huvudman.

Viktigt att tänka på vid försäljning av produkter som lösts in från ett leasingkontrakt är att kostnad för inlösen som kommunen/bolaget betalar **inte** innebär att detta även är marknadspriset. Kostnaden är ett restvärde. Marknadspriset kan vara betydligt högre.

ÖVRIGA ERBJUDANDEN, BONUSPÖÄNG MM

Bonuserbjudanden i form av bonuspöäng eller liknande i samband med exempelvis flygresor eller övernattningar på hotell ska alltid tillfalla arbetsgivaren när detta är möjligt, annars tackar du nej till ett sådant erbjudande.